

ABONAMENTUL.

Pentru Monarhie:
Pe an 28 cor. 1/2 an
14 cor. 1/4 7 cor.
Un număr 30 fileri.

□ □

Pentru străinătate:
Pe un an 32 coroane
1/2 an 16 cor. 1/4 an
8 coroane.

Unirea

INSERTIUNI.

Un șir garmond:
odată 84 fil., a doua
oară 72 fil., a treia
oară 60 fil.

□ □

Tot ce privește foaia
să se adreseze la Re-
dacțiunea și Admini-
strațiunea „Unirea”
în Blaj.

Foaie bisericească-politică. — Apare: Mercurea și Sâmbăta.

Scrisoare deschisă.

(Cătră Preasfințitul episcop al Gherlei).

Preasfințite Părinte!

Nu numai eu, dar toată suflarea românească urmărește cu vie atenție toate manifestările puclice ale Preasfinției Tale. Din ceasul în care ai pus mitra pe cap, toate privirile sunt îndreptate spre Gherla și cu drept cuvânt. Ca dela un nepot al marelui Vasile și urmaș în scaunul lui, toată lumea așteaptă dela P. S. Ta continuarea marelui înaintaș, ca astfel măcar în acest chip să se poată mângăia pe urma ireparabilei pierderi de-acum doi ani și jumătate.

Drept aceea, deși subscrisa nu aparțin diecezei P. S. Tale — am citit toate pastoralele ce le-ai publicat și am citit și acel »Cuvânt arhieresc« ce l-ai îndreptat cătră clerul și poporul diecezei de Gherla cu datul de 10 August n. c. Acesta l-am citit de două ori după olăltă, căci după prima citire nu-mi credeam ochilor. Credeam, că-i numai un vis dulce, vis care niciodată n'aș fi crezut să poată fi realizabil.

— Iată, — mi-am zis — a putut să se întâmple și minunea aceasta! A putut să se aple un arhieriu, care să-și aducă aminte, că sunt în lumea aceasta și preotese văduve și orfanii! S'a aflat omul, care n'a rămas nesimțitor în fața suspinelor sfâșietoare și a lacrimilor strigătoare la ceriu!

Chestia văduvelor și orfanilor de preot e o rană deschisă a bisericii noastre, iar P. S. Ta ai înțeles gravitatea ranei și ai srit întru ajutor. Ai luat singur în mână studierea chestiei mari a augmentării în măsura cuvenită a diferitelor fonduri viduo-orfanale. Așa-i, că-i o chestie destul de încurcată? Vă puteți închipui deci, ce s'ar fi ales de toată treaba aceasta, dacă și de astă dată ar fi mers lucrurile după

șablon, cu referenți și comisii până la infinit! De aceea ceasul în care P. S. Ta personal ai intervenit în cauză, fie binecuvântat!

Fără îndoială din toate punctele de vedere e mai acomodat și mai potrivit un singur mare fond viduo-orfanal decât acele multe fonduri mai mărunte ale diecezei de Gherla. În unire stă doar puterea și viața. Veți avea să luptați cu multe prejudeții, dar veți birui, cu ajutorul lui Dumnezeu și veți duce la sfârșit bun această măreață operă. Prejudețiile doar trebuie să amuțească toate în fața idealului mare și a mărețului scop final.

Preoțimea viitorului trebuie să-și stringă mai bine rândurile și să-și dedice viața în măsura neasămănat mai mare ca pân'acum slujbei sf. Altar. În luptele mari ale viitorului biserica noastră numai așa va putea să iasă biruitoare, dacă vom avea o preoțime, care în toate privințele să stea la culmea chemării. În acest scop o soluție definitivă a chestiei viduo-orfanale e o condiție indispensabilă. Pentru ca un preot să-și poată dedica viața cu totul dulcelui Mântuitor e înainte de toate de lipsă să nu se lovească mereu de marea întrebare, care face să înghețe sângele în vinele omului: ce va fi de muierea și copiii mei?

Preasfinția Ta nu te-ai îndestulit cu pornirea acțiunii mari pentru definitivă rezolvare a chestiei viduo-orfanale, ceace reclamă ori-cum — timp — ci ai făcut un pas hotărât: ai solicitat întinderea unui ajutor grabnic, repede, pe seama acelora, cari n'au nimic asigurat decât apa. Ai statorit ziua Adormirii P. S. Născătoare de Dumnezeu, ca să-și aducă aminte toată lumea de naufragiatele sorții, cari au însoțit cu credință pe credincioșii servitori ai Altarului până la mormânt. Nu știi, ce răsunet vor avea în dieceză cuvintele pornite din adâncul inimii ale P. S. Tale. Am înțeles, că P. S.

Ta ești foarte optimist în această privință, un optimism ce provine din adevărata și caldă însuflețire cu care ai îmbrățișat această cauză. Pe când vor vedea lumina zilei șirele de față, se va cunoaște rezultatul. Răsplătească-Ți Dumnezeu pentru toată durerea ce Vei fi isbit s'o alini. Dar mai ales răsplătească-Ți pentru clipele de fericire, de mângăiere și bucurie ce le-ai cauzat preoteselor văduve de pretutindenii, când am văzut cu ochii, că este cineva, care iea act și de existența lor. Răsplătească-Ți Dumnezeu pentru clipele de mângăiere ce mi-le-ai cauzat și mie și copiilor mei.

O preoteasă văduvă.

„Codex iuris canonici“.

Biserica apusană, cu ziua de Rusalii din a. c. își are tot dreptul canonic codificat sub titlul de sus.

Este acesta un eveniment epocal în istoria bisericii, de care trebuie să-și dea seama și biserica noastră.

Operă de veacuri, frământările celor mai geniali oameni ai vremilor, începând dela cea 50, respective 85 »canoane apostolice«, până la ultimile Decreturi papale se cuprind în celea 2414 canoane și VIII. »Documente« ce le avem în mână.

Cu toate, că pentru biserica noastră nu e obligator, decât numai în chestiile dogmatice și celea ce sunt în strictă legătură cu credința¹⁾ — nu putem să nu ne ocupăm cu toată sirguința de aceasta operă grandioasă, care desigur își va avea influința sa mare, — poate chiar hotăritoare, — asupra viitorului nostru »Codice canonice« — și întregului material de drept a bisericii noastre.

Se înțelege, că în cadrele unui articol, — luând în seamă spațiul de care dispun coloanele de azi a »Unirea«, nu se poate face numai o privire fugitivă asupra »Codicelui«, — dar îmi voi da silința să-l fac cel puțin în parte cunoscut clerului nostru, sperând, că »viitoarea bibliografie« va continua poate pe larg începutul meu.

¹⁾ »Licet in codice iuris canonici Ecclesiae quodque Orientalis disciplina saepe referatur, ipse tamen unam respicit Latinam Ecclesiam, neque Orientalem obligat, nisi de iis agatur, quae ex ipsa rei natura etiam Orientalem officiant. canon 1.

a) *Istoricul codicelui.*

Codificarea dreptului canonic, în biserica apusună s'a făcut abia în veacul al XIII-lea, — dar și aceea era opera alor 8 veacuri, începând cu canoanele apostolice și decreturile conciliului Nicean. Codificarea a făcut-o Pontificala Grigoriu al IX-lea.

Dar înainte de Grigoriu, avem două opere însemnate, alui Dionisius Exiguus¹⁾ și a lui Pseudo Isidor, cea dintâi din veacul al V-lea, cea din urmă dela sfârșitul veacului al IX-lea.

Epoca aceasta se caracterizează prin faptul, că biserica orientală era în floare, mintea ageră a răsăritului crea, cristaliza în diferite concilii, — până când biserica apusului se mulțumea cu traducerea hotărîrilor sinodale și cu dreptul bisericilor particulare²⁾.

Opera lui Dionisius era să fie codicele oficios al timpului aceluia, — dar s'a zădărnicit prin prăbușirea imperiului Francilor³⁾.

Urmează o stagnare, până la 1150, când apare »Concordia discordantium Canonum«, a lui Grațian, răspândindu-se în Europa întreagă în foarte scurtă vreme.

»Decretul lui Grațian« îmbrățișează întreagă materia de drept bisericesc până la el. Urmează conciliul II. și III. din Lateran, și o mulțime de epistole papale.

Acestea le codifică Grigorie al IX-lea, sub titlul »Decretales Gregorii IX«. Urmează Bonifaciu VIII. cu »Liber Sextus decretalium« și Ioan XXII. cu »Liber Septimus decretalium«; adăugându-se »Extravagantele lui Ioan XXII.« și »Extravagantele comune« — și acestea formează »Corpus iuris canonici«.

Opera codificării stagnează până la Conciliul Tridentin, — care a reformat așa ridicând o bună parte a dreptului canonic.

Dela conciliul din Trident, — până azi, cercurile iuridice ale bisericii se ocupau înadins cu o altă codificare după recerintele și amăsurat dreptului de azi, — care e »Corpus juris canonici« apărut în 1917.

Papa Piu al X-lea, cu motu proprio din 19 Martie 1904 a încredințat pe cardinalul Gasparri, care împreună cu 16 cardinali. — cari în 25 Martie luându-și încă 17 »consultori«, mai târziu încă 25, între cari și un laic, și-au început lucrarea. În 1913 lucrau la codice 14 cardinali și 50 consultori.

Aceștia tot nu s'au ținut competenți pentru o așa operă. S'a cerut părerea tuturor Episcopilor⁴⁾ în chestii de drept, să-și exprime dorințe și sfaturi.

Episcopii au avut drept de ași trimite reprezentanți în comisiunea canonică sub numele de »Colaboratori«.

Pontificala Piu al X-lea, a murit înainte de a-și vedea opera pentru care stăruia așa de mult⁵⁾ dar actualul Pontificala cu constituțiunea »Providentissima Mater

¹⁾ Conține canoanele apostolice, a conciliilor din Nicea, Ancira, Neocesarea, Antiohia, Garigra, Laodicea, Constantinopol, Caladon, Sardica și Cartago, plus epistole papale dela Siricus — Atanariu al II-lea.

²⁾ »Prisca Fraustatia dia Italia și Versio Hispana numita și Versio Isidosiana.

³⁾ A fost prezentat de Papa Adrian I. împăratului Carol M. spre publicare.

⁴⁾ Merry de Val 1904 Mart. 25.

⁵⁾ 1914 Aug. 70.

Ecclesia« dată în 27 Maiu 1917 în sfârșit dă omenimei o lucrare, frământarea de 1900 ani a omenimei. Și aceasta e »Codex iuris canonici«.

În codicele nou aflăm nu numai depositul dreptului existent și prinderea lui în canoane, ci și o mare parte de schimbări și inovațiuni.

Peste el planează duhul blând a lui Piu X. și diplomația lui Benedict XV. Cu grije încunjură tot ce ar vătăma susceptibilități politice și confesionale, — ba mai mult față de eretici arată o concilianță surprinzătoare.

Ține cont de spiritul veacului XV., dar nici blândețea patriotică n'o părăsește, și nici rigoarea evului mediu, — dar pedepsele nu le măsură ca »Pravila« noastră, ci cu măsură spirituală Anatema, censura, suspensiunea și amovarea — în locul dărei în brațul forului civil, care adeseori și execută.

Tendința codicelui este uniformitatea legislațiunii pentru întreaga lume catolică, — ținând deocamdată cont de legile particulare, de concordatele și datina vigentă; Pontificala a constituit o congregație, care să îngrijească de explicarea corectă, de edițiile viitoare, normând chiar și forma viitoarelor legi, — cum au să între în corpul »Codicelui«; care decâteori va cere trebuința în viitor, se va eda cu schimbările obveniente, omițind canoanele abrogate, ca pururea să fie singurul »Codex« — a bisericii catolice totdeauna și de ori unde.

b) *Forma codicelui.*

Până azi avem două ediții. Una tipărită în Vatican, care în urma războiului nu s'a putut expeda în țările centrale.¹⁾ — Ediția aceasta, pe lângă prefața lui Gasparri și materialul codificat în canoane, împărțite unele în §§. — mai conține și notele cardinalului Petru Gasparri — și celea VIII. »Documente — bulle papale, alui Piu X. »Vacante sede Apostolica«, împărțită în II. Titulus și acesta în »Caput«, cari iarăș se împart în puncte, Constituția lui Piu X. »Comissum Nobis«; a lui Leo XIII. »Praedecessores Nostri«; Instructio a Sacro Cardinalium Collegio observanda...; Constituțiunea »Cum illud« a lui Benedict XIV; tot a aceluiaș »Sacramentum Poenitentiae«; Const. lui Paul III. »Altitudo«; — a lui Piu V. »Romani Pontifices« și a lui Grigori XIII. »Populis« — la cari se adauge motu proprio a lui Benedict XV, »Cum iuris canonici«.

Tot acestea le conține și ediția lui Herder, din 1918, — care o avem în Ungaria, — dar aceasta nu conține notele cardinalului Gasparri.

Materialul de drept se împarte în Liber primus »normae generalis«, Liber secundus »De personis« Liber tertius »De Relevo« Liber quartus »De procesibus« și Liber quintus »De delictis et Poenis«.

Cărțile acestea se împart în pars prima, secunda etc., cari iarăș se împart în »Titulus« acestea în caput, cari iarăș se împart în »Articulus« — acesta în »Canoness«, iar unele din ele în paragrafi.

Citarea se face arătând cartea, canonul și paragraful.

¹⁾ A fost prezentat de Papa Adrian I. împăratului Carol M. spre publicare.

Notele cardinalului Gasparri, în ediția Vaticană sunt sub text, arătându-se constituțiile mai vechi, sentințele SS. Părinți, a conciliilor ecumenice ori particulare, deciziunile tribunalelor eccl. din Roma... și alte isvoară, cari sunt în nex cu canonul respectiv. În ele găsim și instrucții date către episcopii »greco-rumeni«.

c) *Conținutul.*

Ca să se poată face cunoscut, ar trebui studiu de volume și de... ani. E deajuns se amintim, ce cuprinde toate referințele de drept ce numai se pot ivi, — cuprinzând dogmă, pastorală, morală, și am putea zice aproape întreaga credință catolică.

*

Noul »Codex«, e prins într'o latină așa de ușoară și admirabilă, de o poate ceti cu folos oricare dintre preoții noștri; — și nu ar strica să-l cetim cât de mult, și să se ocupe cu el toți bărbații noștri conducători. — poate se va naște în noi dorință să lucrăm din răspuseri, ca să avem și noi codicele noastre, — dar până atunci, fiind »Conciliile« noastre singurele depositare vigente a dreptului bisericesc gr.-cat. — și fiind atât de defectuoase, nu mă îndoiesc, că tribunalele bisericești de azi înainte vor avea pe masă și noul »Codex«, — care deși nu va fi hotărîtor, — dar îndrumător la tot cazul va fi.

Se poate procura dela »Szent István társulat« din Budapesta, cu prețul 26 cor.

Ion Belu,
preot.

Din dieceza Gherlei.

— Văduve și orfani. —

Sunt trei ani de când tânguirile bieților orfani și văduve de preoți umplu arhivele consistoarelor. Sunt mai mult de trei ani de când unii preoți cu condeiu îndemânatec descriu în coloanele ziarelor situația sinistră a celor năcăjiți, strigă după ajutor! sunt abundanți în sfaturi și planuri, dar încă n'au isprăvit nimic. Au astupat doar gurile celor flămânzi cu vr'o bucată de pâine? I-au lăsat și pe mai departe să-și numere zilele amare pe la porțile străinilor.

Am urmărit scrisul acesta, am admirat paciența de-a scutura paie. Nu-i vorba meritul, că au deslegat ranele sângeroase a celor lipsiți, il au. Dar n'au înfăptuit nimic.

Oare n'ar fi putut deveni un preot cu pungă plină, mecenate, servind spre pildă celorlalți prin donațiunea sa? Oare nici un preot mai cu stare n'ar putea nutri aceea ambiție nobilă de-a fi ocrotitorul și părintele atâtor odrasle de-a fraților lui?

Prea ne-am obicinuit cu fraza: »lasă să facă alții odată, apoi voi face și eu«. Azi în abundența aceasta de bani poftescă unul fiecare preot, trimite din plusul său cât poate, fondurilor diecezane, augmenteze fondurile ardeleni până vor ajunge pe cele ungurene, împreună-se apoi și din interese comune ajutoreze pe cei năcăjiți. Căci e rușinos egoismul preoților sălăgeni cei la rădvan »cu patru cai, ba patru sorii«, când e vorbă de jertfă, să rămână mai pe jos de ungurenii ce înhămează o »mârtoagă la car«.

De s'ar întâmpla, ca suma adunată astfel să întrecă diferența dintre aceste

două fonduri plusul voteze-se spre ajutor extraordinar și împărțască-se imediat.

Să face colectă între popor, ca să se poată vota un ajutor extraordinar văduvelor și orfanilor. Nu-i vorbă, e bună ajutorarea aceasta, dar ea să privească în primul rând pe preoți, căci e genant pentru lumea preoțască, ca văduvele și orfanii de preot să fie îndrumați tot la ajutorul țaranului. Desigur țaranul va da din tot sufletul, pentrucă-i dărnice din fire, dar să nu servească dărnicia țaranului spre a muta povara aceea sfântă de pe spatele preoției pe umerii țaranului.

Publicul cititor al »Unirii«, așteaptă să cetiască într'un colț al acestei foi numele primului maritimos donator, care a rupt cu nehotărârea tradițională și face primul pas spre fapte.

Aceasta baremi până atunci, până când Ilustritatea Sa episcopul va regula sistematic plătirile la fondul viduo-orfanelor, impunând fiecărui preot a solvi taxele amăsurat venitelor și a stării sale.

a.

Răsboiul european.

Comunicatele anunță lupte violente, neîntrerupte, pe frontul de vest. Trupele germane se retrag încet, atingând în două locuri liniile Hindenburgiene. Atacurile celea mai violente au fost între Lys și Noyon, apoi între Ailette și Aisne.

Comunicatul din 3 Septembrie anunță:

Englezii au continuat atacurile lor în fața nouilor noastre pozițiuni între Scarpe și Somme. La sud-est de Arras, ieri au reușit prin puteri numerice superioare să spargă linia noastră de infanterie de ambele părți de șoseaua Arras-Combrai. În linia Etaing-Dury, la răsărit de Cognicourt, la nord-vest de Queant, marginea de nord de Noreuil am prins atacul dușman. Mai multe încercări ale dușmanului de a înainta peste înălțimea Dury și la răsărit de Cognicourt au dat greș, în urma intervenției rezervelor noastre. De ambele părți de Bapaume am respins atacuri dușmane precedate de cel mai puternic foc de artilerie. La nord de Somme, după lupte înverșunate, am ținut înălțimile la uăsărit de Saily, Maislains, Aizecourt, L'Haut, Margina de răsărit de Peronne. Am respins atacuri dușmane pe linia ferată Nesle-Hame. Între Oise și Aisne, francezii întăriți de divizii americane și marocane, după cea mai puternică pregătire artileristică au trecut la ofensivă. Atacul lor a dat greș în focul nostru. În unele locuri, contra atacuri a respins pe dușman. În pădurea la apus și la sud de Courcy le Chateau, dușmanul a împins ceva îndărăt liniile noastre dela Ailette. 16 atacuri dușmane au fost

respinse acolo de trupele comandate de loc.-colonelul conte Magnes. Ieri am doborât 55 aeroplane și 13 balone dușmane.

Ludendorff.

Iar cel de pe frontul italian din 4 Septembrie:

În sudul pasului Tonale diviziile noastre de munte au luat dela inamic, cu un atac prin surpriză Punto San Matteo, Monte Mantello și piscul glacierului. Succesul acesta, realizat în Imperiul gheții și al zăpezii eterne, dovedește dexteritatea luptătorilor, în celea mai grele împrejurări alpine.

La Șepte-comune, activitate febrilă de recunoaștere. Dealtfel evenimente mai deosebite n'au fost.

Șeful statului major.

Englezii anunță, din partea lor, în decursul luni August: 57,318 prizonieri germani, 657 tunuri, 3750 mitraliere etc.

Din Sălaj.

— Petrecerea din Unimăt. —

Un simptom caracteristic al vacanțelor de estimp sunt petrecerile. Din invitațiile primite s'ar putea face o frumoasă colecție spre mărturia vremurilor. Abstenența alor lungi patru ani, în ale convenirilor sociale, acum a încetat și ai noștri grăbesc a folosi bunul prilej. E un postulat psihic — doar — și de pofta morocânoaselor moralizări ale unora nu poate fi subminată vioiciunea, acest factor de prima forță al echilibrului armonios sufletesc. Se aduc apoi invective de pradă, de neeconomisire. Din experiență făcută la fața locului, studiind anume aceasta chestie și intrând chiar în taințele notelor de toalete, pot afirma, că abuzuri și supracheltueli nu se fac. Damele se îmbracă cu mult gust, dar lux nu se face. Toaletele de bal ale vremurilor pacifice corespund și acum cu puține ori mai multe straformări. Tâmbălău, chef sunt cuvinte eșite din dicționarul răboinic, iar din statistica celor, cari dăruesc spre toate neajunsurile noastre, imediat ar apărea, că în primul loc sunt familiile celor, cari cercetează petrecerile. Cu moralizări încă nu se năruiesc lipsurile și nevoile...

Sălajul, acest ținut din punct de vedere etnic atât de curios, ca puntea de trecere între români și maghiari, încă a fost locul al oatorva petreceri. Șimleu, Arghihat, Unimăt, Jibău sunt punctele pe veac neuitate ale multor inime timore. În Șimleu bunăoară am fost răpiți cu toții prin debutul dșoarei Lucia Mureșianu. Artistă de mari nădejdi, și cea mai chemată tâlcuitoare a compezi-torului tată. Pentru noi e ceva nou și am putea zice prima lecție în aprofundarea muzicii instrumentale de pian. La Unimăt ne-a așteptat apoi a doua surpriză. O mână de studenți, aproape băieți predau câteva bucăți mici teatrale. Nu zicem, că mai bune n'am văzut și am auzit, dar după vrâsta și pregătirile „actorilor“ mai bun și mai desă-vârșit nu puteam să primim. Mișcarea sigură pe bină drăguță, tot de ei înjghebată, știrea rolurilor apoi potriveața bucășilor, prelucrate din străini, au fost acelea motive, cari au conlucrat la reușită. Trupa diletanță avuse

pe următorii membrii: Virgil I. Băliban, care mai predase și anecdote de Speranță, producând mult haz și voie bună, apoi Silviu Murășan, George Marta, Terțan Ignatie, Aurel Polle, care avuse rolul unui unchiș drăguț. Privind cu drag încercările acestor băieți inteligenți, ne veniau în minte începuturile teatrului nostru, iar inima ni-se umple de bucurie, știind că ajunși în viață, prin ei se va înmulți numărul iubitorilor scenei române. La succes mult a contribuit sprijinul din partea părintelui protopop local, Anton Băliban și zelul neobosit al harnicilor învățători Victor Filip și Alimpiu Precup. S'a dansat apoi până în zori. Rar să vezi petrecere mai animată. Îți părea cumva rău, că se face ziua. Cugetai că se ispășese balurile moarte alor patru ani. Cu drag ne vine a face o observare. Domnișoarele atât la Șimleu cât și aici au dat semne de o inteligență rară. Nu ași ram, în care să nu aibă cunoștințe sigure și vorbesc o dulce, dulce limbă românească. Școlile noastre n'au dat faliment, iar pentru spiritul din familii mai vădit semn nu trebuie!

Locuitorii Unimătului, cari ne-au găzduit cu atâta drag, vor putea înregistra o dulce amintire, iar noi oaspeții ajunși prin alte meleaguri nă vom gândi cu multă duioșie clipele petrecute în mijlocul lor.

Emil Lobonțiu
catehet în capitală.

Misiuni populare.

Reuniunea arhidiecezană de misiuni sfinte pentru popor și-a reluat activitatea. În cursul acestei veri s'a pornit fără mult zgomot, dar cu atât mai mult folos, acea muncă de adevărată reculegere sufletească pentru sutele și miile de credincioși, care se înseamnă cu numele de »misiuni populare«.

1. Primele s'au ținut în biserica din Tâmpăhaza a Preasfințitului dela Oradea-mare. Trei zile de-arândul (în 22—24 Iunie) amvonul acestei biserici, de pe care au răsunat cuvintele păr. canonic Dr. Iacob Radu și a păr. Ștefan Roșianu, secretarul reuniunii, a fost un izvor de multă viață și de bogate mângăieri pentru credincioșii noștri din Tâmpăhaza și jur. Spovedaniile și cuminecările multe ce s'au făcut în aceste zile sunt o vie dovadă despre aceasta.

2. La Sânpetru, în zilele de 12—14 Iulie, s'au ținut misiuni în Sânpetru de câmpie Cuvântările le-a rostit aici păr. Dr. Alexandru Rusu, profesor seminarial din Blaj, câștigând pentru ascultarea cuvântului dumnezeesc și credincioși din satele învecinate (Tușin și Dâmb). Numărul mare al celor spovediți și cuminecați dovedește, că credincioșii noștri au încă destulă putere să se smulgă din brațele feliuritelor rele, încuibate pe urma răsboiului chiar și pe satele noastre mai ascunse.

3. Tot pe câmpie, în Țagul-mare, a ținut păr. Dr. Alexandru Rusu misiuni și în zilele de 16—20 August. Timpul deosebit de favorabil (tot zile de sărbătoare) și dragostea mare a poporului nostru din aceste părți față de casa Domnului, au făcut din aceste zile, zile de mare prăznic, pentru tot jurul Țagului-mare. Preotul local, părintele Ioan Pop, poate fi mângăiat, că a inițiat aceste zile de rugă și pocăință,

pe urma cărora fiii săi sufletești și atâția din satele învecinate (Țăgșor, Cămărăș și Cătina) au putut trece prin baia curățitoare a unei adevărate »schimbări la față« a sufletului lor încărcat de greua și întunecata povară a războiului. Puterea sfântă ce s'a revărsat în inimi din sf. cuminicătură a celor două potire consacrate în bisericuța din deal, va fi pentru multă vreme o garanță sigură a unei vieți tot mai creștine.

Acestea sunt momentele de noua viață a reuniunii noastre de misiuni. Le încreștăm cu multă bucurie, fiindcă vedem în ele un semn de mișcare în viața noastră bisericească înăbușită aproape total pe urma războiului nostru cu România. Curentul de reculegere și noua închiegare a rândurilor noastre binișor răsfirate trebuie să se pornească de-acum pe întreagă linia cu îndoită putere și de aceea n'avem cuvinde de ajuns să îndemnăm pe toți iubitorii sfintei noastre biserici, să între fără amânare în șirul celorce nu vor să mai doarmă.

O nouă viață se pornește. Să intrăm în apele ei cu toții!

Spectator.

Informațiuni.

Conferență episcopescă. Episcopii diecezelor noastre se întrunesc în 5 Sept. 1918. la o conferență comună în Oradea-mare. Din Blaj iau parte la conferență Ilustritatea Sa vicarul Dr. Vasile Suciu și directorul preparandiei Ioan F. Negrutiș. Conferența a fost impusă de avizul comisariului guvernial Băró Petrichevich Horváth, care a comunicat ordinarietelor, că intrucât nu cedează de bunăvoie edificiile școlare, le va reviră.

Episcopie gr.-orientală maghiară. Guvernul lui Wekerle a pregătit proiectul pentru înființarea episcopiei gr.-orientale maghiare. Proiectul va fi prezentat încă în toamna aceasta parlamentului și primit fără multe greutăți. Sediul noii episcopii se zice că va fi Clujul.

Mitropolitul Bucovinei depus. Mitropolitul din Cernăuți, Vladimir Repta a fost absolvat de dignitatea Sa și trimis la penzie. E acuzat de înaltă trădare și infidelitate. Pe timpul primei ocupații rusești, Mitropolitul Repta a lansat un circular, în care demândă preoțimea să facă rugăciuni pentru țarul dreptcredincios, pentru țareviciul și familia țarului. Mai dă poruncă să se facă slujbă și pentru învingerea dreptcredincioșilor muscali. A fost depus. Urmașul său e arhimandritul Vorobchievici.

Inchiderea seminarului catolic din Alba Iulia. Ziarele comunică știrea, că seminarul catolic a fost închis pentru anul școlar, ce urmează. Inchiderea se motivează cu totala lipsă de concurenți. În anul acesta nici un candidat la preoție nu s'a prezentat, în anul expirat asemenea. De prezent se aflau numai 4 elevi în cursul III și IV. Aceștia au fost plasați prin alte seminarii din țară. Lipsa concurenților la facultatea teologică din Alba-Iulia e viu comentată de cercurile eclesiastice. Și Hajdudoroghul e

încă tânăr. Ce va fi peste 10—15 ani? Unde vor fi atunci teologii marelui protector al episcopiei de Hajdudorogh?

Amnestierea delinvenților politici români. Se anunță, că guvernul se ocupă serios cu amnestierea delinvenților politici de naționalitate română. Amnestia se referă atât la delinvenții aflători în Ungaria, cât și la cei ce au trecut granițele. Guvernul n'a luat încă vre-o hotărîre pozitivă, dar avonul dat odată la ziar înseamnă, că se pregătește ceva în cauză.

Alegere de învățător. Senatul școlar parohial din Gădălin (Kötelenđ) districtul protopopesc al Cojocnei, în ședința sa din 18 Aug. a. c. dintre patru concurenți a ales cu unanimitate învățător la școala sa de acolo pe dl Marian Sas, harnicul și distinsul nostru învățător din Buciumșasa

În urma acestei alegeri, dl învățător Marian Sas părăsește Munții-Apuseni, unde în restimpul celor șeptesprezece ani petrecuți acolo, a dezvoltat o activitate foarte rodnică și frumoasă, câștigându-și lauda și mulțămirea din partea tuturor celor ce l-au știut aprecia după merit. Felicităm senatul școlar din Gădălin pentru alegerea norocoasă, iar dlui învățător Marian Sas îi dorim sănătate și tărie, ca și în noua sa stațiune să poată munci cu dragoste și folos pentru luminarea și deșteptarea neamului nostru.

Tensiune între Spania și Germania. Pe urma războiului submarin au avut să sufere greu țările neutrale, cari erau avizate la importul țărilor beligerante. Spania a pierdut astfel multe nave comerciale, căci trecând prin zona oprită, a fost mereu expusă la primejdia atacurilor submarinelor. Spania s'a adresat Germaniei și i-a comunicat, că pentru vapoarele ei scufundate de submarinele germane va reviră navele germane refugiate în porturile ei. Germania însă e de altă părere. Conflictul, se zice, că e acut. Se va vedea în zilele acestea.

Cum au ocupat englezii orașul Bapaume? Ziarul „Times“ scrie despre ocuparea orașului Bapaume următoarele: Șase zile și șase nopți s'au dat cele mai crâncene lupte la sud și sudost de Bapaume. Anupra frontului fierbinte s'au aruncat cu aceeași vehemență trupele franceze, cu cari se apărau germanii.

Furtuni repetate de artilerie au nivelat drumul tancurilor și al infanteriei. Printre ruinele satului Tilois a durat patru ore lupta piept la piept. Om s'a aruncat asupra omului cu furia, care întrece și cele mai grele lupte din acest războiu. Pierderile noastre au sunt neînsemnate. Inamicul în cuiburile de mitralize s'a apărat ca într-o fortăreață. Și când l-am scos a făcut numai decât contraofensive puternice.

Boiry-Notre-Dame un sat mort la ostul lui Arras a schimbat stăpân de șase ori până ce a putut fi scăpat de inamic. Bapaume a stat zile întregi în focul artileriei noastre grele până ce regimentele noastre din ducelele de ost au putut să se sbată pas de pas în lupte grele și pustiitoare, atât pentru cei ce atacă cât și pentru cei ce se apără, până în apropiere. Aici erau prusiei și trupe din Würtemberg în fața noastră. În zori de zi se potolăște împotrivirea germană

din jurul Bapaumului. Lupte de patrulare continuă la dunga de nord a orașului.

Casele distruse din Bapaume au ars total. Privit orașul din depărtare dela înălțime e ca o pată neagră, rămasă pe urma focului pacuraresc pe întinsul câmp.

Necrolog. † Ioan Bucur, proprietar în Săcădate, a repausat în etate de 70 ani, în 27 Aug. la 6 ore p. m. Decedatul a fost mult timp primarul comunei și unul dintre cei mai de seamă fruntași din Săcădate. — În mormântarea i-s'a făcut în 29 Aug. la 2 ore p. m. în cimiterul comunal.

Dr. Ioan Bucur, medic în Reșinar, deplânge în repausatul pe tatăl său.

— † Lucian de Barbu, funcționar reg. în penz. și proprietar, după lungi și grele suferințe și-a dat sufletul lui nobil în mâinile Atotputernicului în 23 August 1918 în etate de 48 ani.

Rămășițele defunctului s'au așezat spre vecinică odihnă în credința învierii din urmă în cimiterul gr.-cat. din Cricău, Duminecă în 25 Aug. la 3 ore d. a.

Odihnească în pace!

MAI NOU.

Comunicatul conferenței episcopicești din Oradea-mare.

Conferența episcopicească gr.-cat. română, ținută în 5 Septembrie 1918, în Oradea-mare, protestează cu toată hotărîrea contra expropriării edificiilor școlare din toate comunele acelea, de pe teritoriul provinciei mitropolitane gr.-cat. române de Alba-Iulia și Făgăraș, unde guvernul țării a hotărît să deschidă școli primare de stat.

Proprietar, editor și Redactor responsabil:
Ioan Suciu.

Inștiințare.

În baza ordinului min. Nr. 144465—1918. V. înscrise, examenele de corigență, de primire și particulare (private) se vor ține la institutul nostru numai în 26, 27 și 28, iar prelegerile se vor începe în 30 Septembrie 1918.

Afară de celelalte taxe obicinuite (la fondul elevilor bolnavi 2 cor., la fondul pentru rechizite 2 cor., la fondul pentru biblioteca elevilor 2 cor., la fondul de penziune al profesorilor 12 cor. și la fondul de excursiune 2 cor.), în baza hotărîrii comisiei administratoare a Fondului susținător dela 20 Iulie 1918, p. 9 al protocolului, vor avea să plătească:

a) copiii acolora, cari au competență legală în comunele înșirate în §. 4. al Statutelor fondurilor, în clasele I—IV. 50 cor., iar în clasele V—VIII. 100 cor.;

b) toți ceilalți elevi în clasele I—IV. 100 cor., iar în clasele V—VIII. câte 150 cor.

Pentru anuarul gimnazial se va plăti o taxă de 10 cor.

Diracțiunea gimnaziului superior fundațional

Nászód—Năsăud, la 3 Sept. 1918.

Pentru director:

Dr. Nicolae Drăganu
profesor gimnazial.